

Dotaz

Jaké je stanovisko Komise ke vzniku investiční společnosti „přeměnou“ z již existující akciové společnosti po splnění všech zákonných předpokladů stanovených zákonem o investičních společnostech a investičních fondech pro vznik investiční společnosti? Je nutné zakládat novou akciovou společnost?

Odpověď

Z dikce § 8 zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o investičních společnostech a investičních fondech“), jednoznačně plyne, že povolení podle tohoto ustanovení lze udělit pouze ke „vzniku“ investiční společnosti, tj. k jejímu vzniku jako právní subjekt, a to na žádost zakladatelů.

Citovaný předpis vychází ze zásady přísné speciality podnikání investiční společnosti, která zasahuje dokonce období po ukončení činnosti investiční společnosti. Ustanovení § 35i zákona o investičních společnostech a investičních fondech zakazuje, aby se investiční společnost přeměnila na jiný podnikatelský subjekt, z čehož Komise dovozuje nemožnost další existence investiční společnosti po odnětí povolení. Po dobrovolném i nedobrovolném ukončení činnosti investiční společnosti nemůže následovat nic jiného než její zrušení s likvidací nebo bez likvidace, popř. konkurs nebo vyrovnání.

Stejnou úpravu zákon vztahuje na období před udělením povolení investiční společnosti. Zakazuje-li zákon investiční společnosti existenci po odnětí povolení ke kolektivnímu investování, tedy po výstupu z regulovaného režimu, činí tak rovněž ohledně její podnikatelské či jiné činnosti před vstupem do tohoto odvětví. Z regulačního hlediska je posledně zmiňovaná situace pro orgán státního dozoru dokonce významnější.

Povinnou specialitu podnikání investiční společnosti po dobu její existence ukládá dále § 3 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Zajišťuje vysokou míru specializace investiční společnosti na poskytování služeb kolektivního investování, které takovou specializací nezbytně vyžadují, a zamezuje střetu zájmů, ke kterému by mohlo docházet, kdyby investiční společnost podnikala též v jiných oblastech. Zákaz jiných podnikatelských aktivit určitých regulovaných subjektů kromě toho v právu kapitálového trhu čelí riziku, aby se subjekt podléhající zvláštní úpravě dostal v jejich důsledku do vážných hospodářských a finančních potíží, které by se mohly negativně odrazit v kvalitě jím poskytovaných služeb (princip stability finančního systému).

Do požadavku, aby o povolení požádal jen nový právní subjekt, nezatížený předchozí činností, zejména podnikatelskou, se tak promítá snaha o předcházení případným závazkům z minulé existence, které by mohly ohrozit stabilitu investiční společnosti a řádné poskytování služeb investorům. Lze namítnout, že též nově založenou společnost lze zavázat před jejím vznikem, popř. že Komise musí zkoumat splnění předpokladů pro udělení povolení (srov. § 8 zákona o investičních společnostech a investičních fondech) a v případě rozhodování na základě nepravdivých údajů či jejich pozdější změny může povolení opět odejmout (srov. § 37j odst. 2 zákona o investičních společnostech a investičních fondech). Otázku jednání společnosti jménem společnosti před zápisem do obchodního rejstříku však řeší novelizované ustanovení § 64 obchodního zákoníku, které případné riziko nežádoucího majetkového vývoje v naznačeném smyslu významně snižuje. U existující společnosti je míra možné nestability v důsledku předchozí činnosti v každém případě mnohonásobně vyšší.

S ohledem na výslovnou dikci § 8 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, podepřenou uvedenými argumenty, nelze vyvodit závěr jiný, než že Komise může udělit pouze povolení ke vzniku investiční společnosti ve smyslu jejího vzniku jako právního subjektu. Zásada legality platná ve veřejném právu Komisi znemožňuje rozhodnout nad rámec zákona o jiném povolení než právě ke vzniku investiční společnosti v uvedeném smyslu. Žadatelé o povolení podle § 8 odst. 1 zákona o investičních společnostech a investičních fondech proto musí založit novou akciovou společnost.

V budoucí úpravě se ovšem jeví jako vhodné potřebu podobné konstrukce znovu přehodnotit. Zejména tam, kde existující společnost dosud nezačala činnost, popř. je prostá jakýchkoliv závazků, které by mohly ohrozit činnost investiční společnosti, lze dosavadní úpravu hodnotit jako přespříliš formalistickou.

Prezídium Komise schválilo dne 23. května 2001.
Kontaktní osoba: Aleš Smutný, tel. 21096380